

Status Scenekunstnetværket i Region Midtjylland

September 2011

Scenekunstnetværket i Region Midtjylland har nu gennemført lidt over halvdelen af projektperioden og gør derfor status over den udvikling, projektet har gennemgået indtil nu. Rapporten præsenterer de gjorde erfaringer og de igangsatte projekter samt giver et indblik i, hvor projektet har bevæget sig hen i forhold til den oprindelige projektbeskrivelse. Overordnet set arbejdes der stadig inden for projektets målsætning om at synliggøre, styrke og udvikle scenekunsten i Region Midtjylland. De tre fokusområder for det treårige udviklingsprojekt var fra start: Internationalisering, Samproduktion med centrale og decentrale spillesteder og publikumsundersøgelse/publikumsudvikling. Statusrapporten er udarbejdet af den tilknyttede forsker, Louise Ejgod Hansen, i samråd med projektkoordinator Tanja Pfaff Lourcing. Spørgsmål vedr. statusrapporten sendes til louise@scenet.dk, og der kan læses en opsummering af rapporten på side 7.

Det er helt reelt at betegne Scenekunstnetværkets treårige projekt som et udviklingsprojekt, der løbende justerer og tilpasser de konkrete delprojekter til, hvad der giver mening for netværkets aktører. Dette er afgørende for projekternes resultater og for deres forankring hos teatrene. Omvendt har det betydet, at der er gennemført en række projekter, der ikke var medtaget i den oprindelige projektplan, og at en række af de konkrete projektideer, der blev fremlagt her, indtil videre ikke er blevet realiseret.

Projektet er - i en grad, som ingen havde forudset ved projektstart - en kompleks størrelse. I første halvdel af projektperioden har det været vigtigt at opbygge en solid netværksstruktur, der sikrer, at det giver mening for de 19 teatre at deltage i netværket og at finde en arbejdsform, som sikrer et stort udbytte af projektets kombination af forskning og udvikling. I løbet af den forgangne periode er der taget væsentlige skridt i retning af begge dele. Denne proces er sket sideløbende med en række konkrete initiativer taget af netværket på stormøderne, af de forskellige arbejdsgrupper, af styregruppen samt af koordinatoren og forskeren.

Baggrund

I 2009 dannede regionens små storbyteatre, egnsteatre samt Aarhus Teater på baggrund fra et initiativ af Randers Egnsteater og Randers Kommune et netværk for scenekunst i Region Midtjylland, der igangsatte et treårigt udviklingsprojekt i perioden 2010-2012. Projektet er primært finansieret af Region Midtjylland med en bevilling på i alt 3,13 mio.kr, heraf er 1 mio. kr. bevilget under forudsætning af medfinansiering fra kommuner, teatre e.a. Til at gennemføre udviklingsprojektet er der ansat en projektkoordinator, Mette Bjærge (1/4-15/10 2011 har Tanja Pfaff Lourcing været barselsvikar) på fuld

tid samt en forsker, Louise Ejgod Hansen, der er ansat på Institut for Æstetik og Kommunikation på Aarhus Universitet med 2/3 arbejdstid tilknyttet Scenekunstnetværket.

Organisation

Scenekunstnetværket blev i løbet af det første halve år udvidet til at tælle 19 medlemmer. Ud fra et krav om at være professionelt producerende teater med egen scene og kontinuerlig drift blev Granhøj Dans, EntréScenen (nu Bora Bora), Teater Katapult, Limfjordsteatret og senere Opgang2 TurnéTeater inviteret med i netværket. I sommeren 2011 blev Archauz lukket og trådte derfor ud af netværket, mens Den Jyske Opera efter henvendelse er blevet medlem.

Organisatorisk fungerer netværket således, at medlemsteatrene samles ca. to gange årligt til et stormøde, hvor der sættes fokus på dele af netværkets arbejde. På stormødet gives der mandat til en styregruppe, som mødes 8-10 gange årligt og drøfter udviklingen i netværket samt tager stilling til økonomien. Styregruppen har ikke et fast antal medlemmer, idet samtlige netværkets deltagere med mandat fra stormødet, kan deltage. I praksis har sammensætningen af styregruppen været relativt stabil, og størrelsen har været på omkring 5-6 repræsentanter for teatrene samt koordinator, forsker, Helga Hjerrild som kommunal repræsentant og Erik Bach Andersen som regionens repræsentant. Netværket har udpeget Peter Westphael, teaterleder Randers Egnsteater, som talsmand for netværket, og han fungerer samtidig som daglig leder for koordinatoren, ligesom Randers Egnsteater huser scenekunstnetværkets projektkontor.

Processen med at forankre arbejdet med de tre delstrategier – publikumsudvikling, samproduktion og internationalisering - og projektet generelt havde fra start to faser: En besøgsrunde fra forsker og koordinator til hvert enkelt teater i løbet af foråret 2010. Hovedformålet med besøgene var at forankre projektet på teatrene samt at få en tilkendegivelse af særlige interesser og konkrete ideer i forhold til de forskellige delstrategier. Anden fase var et stormøde afholdt i august 2010, hvor der blev gennemført en ideudviklingsproces, hvor de forskellige overskrifter fra strategien skulle omsættes til konkrete ideer. Stormødet blev afsluttet med nedsættelsen af en række arbejdsgrupper, der skulle arbejde videre med en konkret projektide. De nedsatte arbejdsgrupper var: *skolescene* (omdøbt til: *magasingruppen*), *døgnflueprojekt*, *erfaringsudveksling & dygtiggørelse*, *publikumsudvikling*, *national bevågenhed*, *teatereksport* (omdøbt til: *internationalisering*) og *scenekunstcirkulation*. Alle arbejdsgrupperne er åbne og deres arrangementer meldes ud i hele netværket. De nedsatte arbejdsgrupper har selv i samarbejde med koordinatoren haft ansvaret for at udvikle konkrete projekter inden for deres arbejdsområde. Nogle af arbejdsgrupperne er direkte knyttet til en af de tre delstrategier, andre fokuserer på områder, der først efter projektstart har vist sig at have en fælles interesse fra mange teatre. En enkelt arbejdsgruppe, *scenekunstcirkulation*, har ikke igangsat nogen konkrete projekter. Det viste sig for vanskeligt at finde en model for at cirkulere forestillinger mellem netværkets medlemsteatre, der i tilstrækkelig grad tog hensyn til de forskellige teatres økonomi, forretningsmodel og den kunstneriske frihed i programlægningen. En anden arbejdsgruppe – *erfaringsudveksling & dygtiggørelse* - har i høj grad overladt det konkrete arbejde til koordinatoren, hvilket også skyldes, at der er tale om et område, der kræver en høj grad af koordinering med de øvrige grupper. Mange af de øvrige aktiviteter kan således karakteriseres som dygtiggørelse og erfaringsudveksling. I efteråret 2011 (med evt. gentagelse i foråret 2012) udbydes eksempelvis et kursus

til teknikere i videoproduktion, som er et resultat af en forespørgsel fra flere teatre. Her er kvaliteten ved netværket primært, at det gør det muligt at sænke prisen på kurset markant gennem fælles indkøb.

Ud over projekter initieret af arbejdsgrupperne, har styregruppen også til en vis grad igangsat projekter: Det gælder det såkaldte *bestyrelseskørekort* (et opkvalificeringsforløb for teaterbestyrelserne) og *teatersamtaler* (et publikumsudviklingsprojekt). Herudover er der gennemført et projekt *Teateroplevelser*, der i forlængelse af metoden bag teatersamtaler har udviklet to workshopforløb for skoleklasser i forbindelse med teaterforestillinger.

Internationalisering

Arbejdet med delstrategien internationalisering har taget udgangspunkt i, at regionen allerede har et meget internationalt orienteret scenekunstmiljø. Det betyder også, at scenekunstnetværkets opgave ikke primært har været at igangsætte internationalisering, men at sikre, at de internationalt orienterede aktører tilsammen får bedre arbejdsbetingelser og udviklingsmuligheder. I forhold til denne strategi har det været en udfordring, at det internationale arbejde i høj grad er båret af kunstnerisk profil og personlige kontakter på det enkelte teater. En anden udfordring har været, at ikke alle teatre fokuserer på internationalisering. Arbejdsgruppen for internationalisering har derfor undervejs måttet erkende, at de ikke havde styregruppens opbakning til en promovning af Region Midtjyllands internationale profil, idet dette arbejde ikke kom alle teatre til gode i tilstrækkelig grad. Arbejdsgruppen har i høj grad faciliteret en erfaringsudveksling omkring det internationale arbejde, og der arbejdes i samarbejdet med det nystiftede *Teatrenes Interesseorganisation (TIO)* om en struktureret informationsindsamling, som konkret kan lette teatrenes internationale turnevirksomhed. Et andet resultat af netværket er, at det er blevet lettere at sikre udbredelsen af internationale gæstespil i regionen, som det skete med Hugo Suarez' *Short Stories* i 2011. Scenekunstnetværket har også samarbejdet med ILT11 om en international teaterkonference *Rammerne for scenekunsten* og indgår i en dialog om et tættere samarbejde i forbindelse med ILT13. Fokus for arbejdsgruppen for internationalisering lige nu er opkvalificering i forhold til internationale partnerskaber og samarbejder i EU-regi.

Publikumsundersøgelse/publikumsudvikling

I forhold til delstrategien publikumsundersøgelse/publikumsudvikling er der både igangsat projekter af flere arbejdsgrupper og af forskeren. Der er etableret en arbejdsgruppe, der består af PR-medarbejderne fra en stor del af teatrene. Denne gruppe har fået god gang i erfaringsudvekslingen. Gruppen vokser konstant, og der er positive meldinger fra deltagerne om, at det giver et stort udbytte. Den store kvantitative undersøgelse af regionens publikum, der var planlagt ved projektstart, er først blevet udskudt og nu erstattet af en omfattende kvalitativ undersøgelse. Denne undersøgelse tager udgangspunkt i *Teatersamtaler*, en metode, der har den store fordel, at den kombinerer undersøgelses- og udviklingsperspektivet. Her er der tale om et projekt, der meget direkte kombinerer Scenekunstnetværkets to ben forskning og udvikling. *Teatersamtaler* blev igangsat i november 2010 og forventes at køre frem til foråret 2012, hvor erfaringerne analyseres, og resultatet præsenteres. For teatrene har det været nyt at få en direkte respons fra nye og gamle publikumsgrupper, og flere teatre har taget metoden til sig som en led i en videre dialog med publikum. En målgruppe som er kommet til at fylde meget i Scenekunstnetværkets aktiviteter er skolepublikummet. Dette kan ses i relation til

strategien om at udvikle publikum, men er også helt konkret affødt af et behov hos de mange af netværkets teatre, der henvender sig til skolerne. Mange steder er der et faldende salg, og teatrene oplever et behov for at indgå i nye dialogformer med skolerne. *Skolescenearbejdsgruppen* er i gang med at forberede et magasin, der sætter fokus på teatrets (og de andre kulturområders) læringsmæssige potentiale og værdi i skolesammenhæng. Det samme har projektet *Teateroplevelser - at skabe samtalerum med børn og unge* været et udtryk for. Projektet har resulteret i et konkret anvendeligt undervisningsmateriale og i en række forskningsbaserede formidlingstiltag, der dokumenterer metodens anvendelsespotentiale. Dette projekt har været et samarbejdsprojekt med Randers Kommune, Randers Egnsteater og Teatercentrum, som Region Midtjylland bevilgede midler til. *Teateroplevelser* er blevet formidlet bredt i og uden for netværket, og der har været stor interesse for metoden blandt såvel teatre som teaterformidlere også nationalt.

Decentral produktion

Decentral produktion er den delstrategi, der har ændret sig mest. Det har simpelthen ikke været muligt at finde teatre, der ønskede deltagelse i en fælles produceret, decentral forestilling. Det har der været gode, kunstneriske grunde til: Teatrene i netværket er kunstnerisk set meget forskellige, og kendskabet til hinandens kunstneriske arbejdsmetoder var relativt lille ved projektstart. Meldingen fra teatrene var derfor, at risikoen for, at det kunstneriske resultat ville blive for dårligt, var for stor. Hermed ville projektet hverken kunne opfylde målsætningen om scenekunstnerisk udvikling eller publikumsudvikling. I forvejen har en del teatre allerede en række decentrale aktiviteter, som eksempelvis Limfjordsteatret og Randers Egnsteater samt fra denne sæson Teatret OM, der laver forsamlingshusturneer, Odinteatret, der gennemfører mange decentrale aktiviteter i forbindelse med Holstebro Festuge og Carte Blanche, der præsenterer gæstespil decentralt. Det syntes derfor mere konstruktivt at gå en helt anden vej i forhold til at arbejde for en scenekunstnerisk udvikling. Det har ført til projektet *døgnfluer*, en række korte kunstneriske workshops, hvor deltagerne fra forskellige teatre mødes med henblik på scenekunstnerisk udvikling. Med *døgnfluerne* er der skabt en platform for netop at afprøve og lære hinanden bedre at kende uden, at det fører til en homogenisering af den kunstneriske mangfoldighed. På sigt er det muligt, at døgnfluerne vil føre til mere forpligtende kunstneriske samarbejder, men på nuværende stadie er det projektets fornemste opgave at bidrage til en kunstnerisk udvikling i en tid, hvor mange teatre er fokuseret på produktion af færdige forestillinger.

Ud over at arbejde med de tre delstrategier har scenekunstnetværket igangsat en række andre projekter, der alle knytter sig til projektets overordnede målsætning om at skabe regional scenekunst:

Synliggørelse

Arbejdsgruppen *National bevågenhed* har haft den særlige funktion at samle teaterlederne fra samtlige teatre. Det er en svær opgave, men der er stor opbakning til gruppen fra de fremmødte teaterledere. Gruppen sætter primært fokus på den kulturpolitiske bevågenhed i forhold til den regionale scenekunst, men har derudover også diskuteret forhold som ansættelse af kunstnerisk personale. Sidstnævnte diskussion er mundet ud i initiativet med en jysk teateraudition, der første gang blev afviklet i december 2010 og som gentages i 2011, nu i samarbejde med Dansk Skuespilforbund med henblik på at videreføre arrangementet i forbundets regi. Formålet er at tiltrække flere gode skuespillere til regionen

(og bredere Vestdanmark) ved at gøre opmærksom på jobmulighederne. Audition 2010 gik over al forventning. Både antallet af tilmeldinger fra skuespillere og deltagerantallet i panelet/juryen var større end til den københavnske audition, der var inspiration for arrangementet.

National bevågenhed er et område, hvor der er store fælles interesser, men som det også er svært at gennemføre konkrete projekter indenfor. Peter Westphael har i samarbejde med koordinatoren gjort en stor indsats for at etablere en direkte dialog med kulturministeren, partiledere, Statens Kunstråds formand m.fl. for på den måde at sikre national forståelse for vilkårene for scenekunst i regionen, men hidtil uden markante synlige resultater. Dog lykkedes det i forbindelse med høringsprocessen for teaterrapporten *Vej til udvikling. Scenekunst i Danmark* at indsende et fælles hørings svar på vegne af samtlige medlemsteatre, og dermed skabe national opmærksomhed om de regionale scenekunstvilkår.

For at satse mere på synliggørelse og vidensdeling udadtil er der blevet udviklet en ny hjemmeside og indledt et samarbejde med teaterportalen proscenium.dk, men ellers opstår synlighed også i forbindelse med de konkrete projekter. En vigtig del af formidlingen handler om forskningsresultaterne, hvor hjemmesiden nu blandt andet indeholder videoforelæsningsen ”*Teateroplevelser*” og rapporten ”*Hvad er publikumsudvikling?*”. Hermed synliggøres det også, at en afgørende kvalitet ved projektet er den tætte kobling mellem forskning og udvikling, som sikrer, at forskningen tilvejebringer tilgængelig viden med et konkret anvendelsesperspektiv.

Opkvalificering

Et andet projekt der er godt i gang er *bestyrelseskørekortet*. Her tilbydes i første omgang egnsteatrenes bestyrelser et uddannelsesforløb på følgende fem moduler: *Kunstnerisk kvalitet, strategi, kulturpolitik, teatrets dagligdag* samt *jura & regnskab*. Det er lykkedes at skrue et program sammen med stor appel til egnsteatrene blandt andet takket været meget kvalificerede undervisere i alle modulerne.

Scenekunstnetværkets forsker har i samarbejde med professor i Dramaturgi Jørn Langsted og en række administrative ledere og bestyrelsesmedlemmer udviklet konceptet, så det dækker de behov, der er for at kvalificere bestyrelsesarbejdet. Da projektet er delvis finansieret af egnsteatrenes kvalitetsudviklingspulje er kørekortet i første omgang udbudt til egnsteatrene, men det planlægges at udbyde forløbet for teatrene i Aarhus i 2012 i samarbejde med Aarhus Kommune. Ligeledes arbejdes der for at gøre konceptet tilgængeligt for andre teatre og kulturinstitutioner.

Forskning

Der er indtil videre udkommet en rapport som resultat af forskningsindsatsen; rapporten *Hvad er publikumsudvikling?* Næste rapport om *Teateroplevelser* er undervejs. Der indsamles kontinuerligt empirisk materiale, og det forventes, at der løbende over den sidste del af perioden vil være flere rapporter klar. Derudover er der skrevet flere videnskabelige artikler, som er under udgivelse. Forskningsdelen af projektet har fra starten været meget involveret i udviklingsprocessen, således at forskning ikke kun forholder sig til resultatet af projekterne og processen, men også deltager aktivt heri, og er dermed til at opkvalificere udviklingsarbejdet og bygge bro mellem forskning og hverdag på teatrene. Konkrete eksempler er *bestyrelseskørekortet*, *teatersamtaler* og *teateroplevelser*.

Koordinator

Det er afgørende for projektet, at der er et projektkontor med en koordinator og en forsker, der sidder med den centrale viden om netværkets projekter og kan opfordre til samarbejde på tværs af projekter/arbejdsgrupper eller på tværs af teatre – og med evt. andre interessenter. Koordinatoren har en vigtig funktion i forhold til at skabe tæt kontakt med de enkelte teatre. Det er en forudsætning, at der sidder en person som har netværket som sit fokusområde og er engageret fuldtid i at skabe netværk og i at udvikle de konkrete projekter i netværket. Koordinatoren fungerer som en drivkraft bag processerne, da det er en ressourcemæssig udfordring for teatrene selv at være det. Ejerskabet til de enkelte projekter ligger hos arbejdsgrupperne og med koordinatoren som sparringsparter og evt. tovholder. Her er det afgørende at der sidder en person som er ansat til at lægge arbejdstimer i koordinering af projekter heriblandt de fysiske møder mellem de 19 netværksteatre, der dels er meget forskellige dels har en stor geografisk spredning.

Opsummering af status for Scenekunstnetværket i Region Midtjylland

Medvirkende/aktører: De 19 professionelt producerende teatre i Region Midtjylland med kontinuerlig drift og egen scene.

Organisation: Netværket afholder to til tre årlige stormøder. Her nedsættes styregruppen, der består af 5-6 repræsentanter for teatrene samt koordinator Mette Bjærge, forsker Louise Ejgod Hansen, kommunal repræsentant Helga Hjerrild og regional repræsentant Erik Bach Andersen. Styregruppen mødes 8-10 gange årligt. Peter Westphael varetager funktionen som talsmand for netværket.

Arbejdsgrupper: Scenekunstnetværket har nedsat en række arbejdsgrupper, der realiserer forskellige delprojekter. De nuværende syv arbejdsgrupper er: National bevågenhed, Magasingruppen, Døgnflue, Publikumsudvikling, Internationalisering, Erfaringsudveksling & Dygtiggørelse, Scenekunstcirkulation. Alle arbejdsgrupper er åbne for medlemmerne og har deltagelse af koordinatoren samt evt. forskeren.

Tidshorisont: Projektet gennemføres i perioden 1/1 2010-31/12 2012.

Formål: At synliggøre, styrke og udvikle scenekunsten i Region Midtjylland. Fra starten blev der formuleret tre delstrategier: Internationalisering, Samproduktion med centrale og decentrale spillesteder og publikumsundersøgelse/publikumsudvikling.

Midtvejsituation: SceNet gennemfører et udviklingsprojekt, der løbende justerer og tilpasser de konkrete delprojekter til den virkelighed netværkets aktører befinder sig i, hvilket er afgørende for projekternes resultat og for deres forankring hos teatrene. I første del af projektet har opbygningen af en solid netværksstruktur har været afgørende for at kunne afføde bæredygtige resultater udmundet i en samarbejdsform hvor udvikling og forskning gensidigt beriger hinanden. I løbet af den forgangne periode er der taget væsentlige skridt i retning af begge dele. Denne proces er sket sideløbende med en række delprojekter igangsat af stormøderne, af de forskellige arbejdsgrupper, af styregruppen og af koordinatoren og forskeren.

Eksempler på projekter:

- **Bestyrelseskørekort:** Et opkvalificeringsforløb for teaterbestyrelserne, som siden har vist at vække interesse hos andre kulturorganisationer.
- **Teatersamtaler:** Et forskningsbaseret publikumsudviklingsprojekt som giver teatrene ny viden om deres målgruppe og som giver teatergængerne et større udbytte af forestillingen ved at give rum til at dele sin oplevelse.
- **Teateroplevelser** (i samarbejde med Randers Kommune og Teatercentrum): Et værktøj til at lade børn fordybe sig i deres møde med teatret, hvor der som noget unikt tilbydes en æstetisk vej til formidling. Workshopforløb for skoleklasser delt på 1.-5. klasse og 6.-10. klasse.
- **Døgnfluere:** En platform for scenekunstnerisk udvikling og samarbejde, hvor netværkets mangfoldighed bliver en værdi.